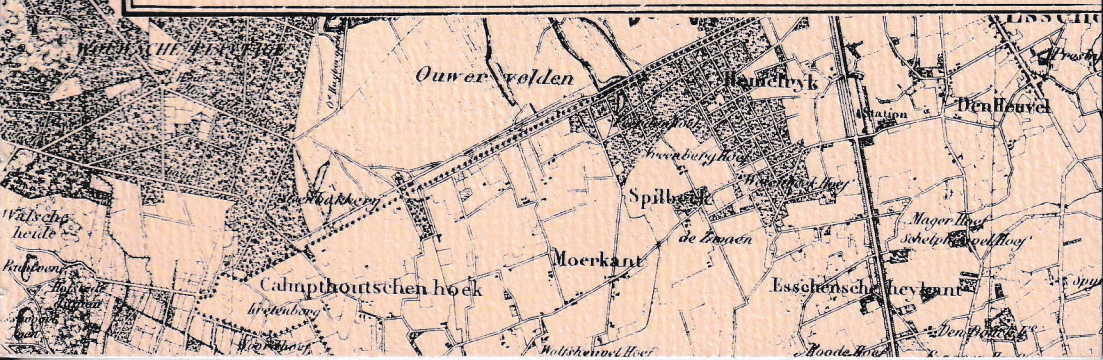


heemkunde kring  
DE VIERSCHAER  
WOUW

4 ~ " 86.





In deze rubriek ditmaal een afbeelding van een prent die in het bezit is van Jkr.E.Speeckaert uit Brussel. Een prent die ikzelf nog nooit eerder gezien heb. Onder de tekening het opschrift "Vue des Ruines du Château de Vuoude distant d'une lieue dela Ville de Berg-op-Zoom d'ou les lieux au mois d'aoust 1746 par N de Sparr." Wat vrij vertaald betekent: Een gezicht op de ruïnes van het kasteel van Wouw, gelegen op een klein uur gaans van de stad Bergen op Zoom. Op de achtergrond ontdekt men de stad en de zee. Ter plaatse vastgelegd in de maand augustus 1746 door N.de Sparr.

Het Wouws kasteel en de ruïnes zijn in de loop der eeuwen door heel wat mensen vereeuwigd. Daarnaast is er heel wat over geschreven. Zelfs dichters werden geïnspireerd door de ruïne van het kasteel. Op 13 augustus 1899 verscheen in de Avondster, een blad dat in Bergen op Zoom werd uitgegeven het volgende gedicht, dat het beleg van 1583 beschrijft en de ruïnes die er enkele honderden jaren later over zijn van het kasteel. Het gedicht was ondertekend met J.C.v.B. Waar die initialen voor staan konden wij niet ontdekken. Ook Jan Schijven, die mij attent maakte op het gedicht, kon, ondanks wat naspeuringen geen uitsluitsel geven.

Ondanks de lengte nemen we de poëtische ontboezeming in haar geheel op.

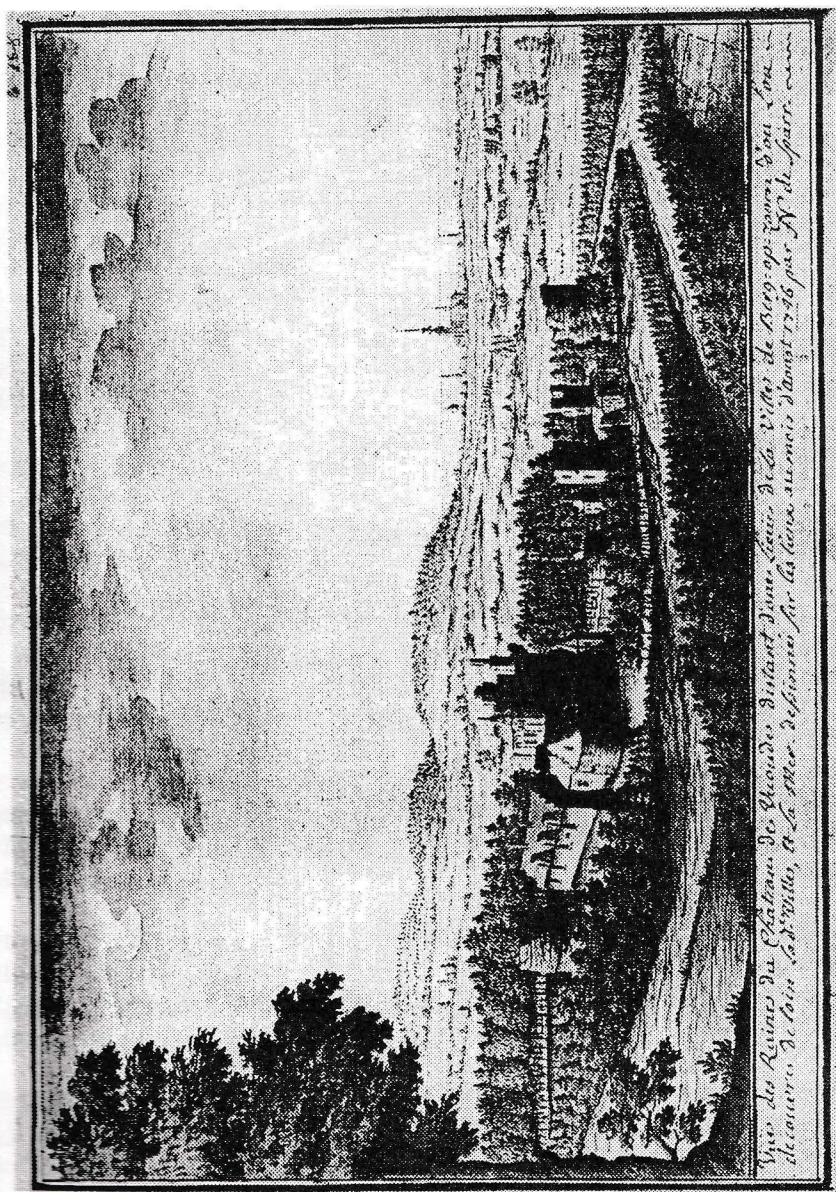
Wouw, november 1986.

René Hermans.

De Avondster, 13 augustus 1899.

De Wouwsche Ruïne.

Op 't einde van de zestiende eeuw,  
Verhief zich nog te Wouw,  
Een prachtig lucht en trotsch kasteel,  
Een heerlijk lustgebouw.



Vue des Ruines du Château de Rhodan distant d'une lieue. Villes de Argy-ep-ruen d'un lieu  
d'écoulement de l'eau. La mer. Représenté par les lignes au-dessus d'un point N. de l'année 1746.

't Was opgericht naar Spaanschen trant,  
Zooals 't den kenner bleek,  
Terwijl zijn breedten buitenmuur,  
Een gansche mijl bestreek.

Een gracht omsloot zijn grijzen voet,  
Behoedde voor geweld,  
Haar waat'ren hielden als een boei,  
Den schonen burcht omkneld.

Des daags verbond een ophaalbrug,  
Den wal met de overkant,  
Hoog boven op de hechte poort,  
Stond vast een vaan geplant.

Haar plooiën werden door den wind,  
Gerekt in langen baan,  
Dan zag 't oog op 't blanke veld,  
't Markgraaf'lijk wapen staan.

Fier zag ik neer op 't grijs kasteel,  
Waar 't in zijn domm'ling lag,  
Of langzaam in zijn pracht verscheen,  
Bij 't scheem'ren van den dag.

In 't purperglanzend morgenuur,  
Wanneer de zon verrijst,  
Hield zij als met een gouden band,  
Kasteel en wal omlijst.

Hoog stak de schoone slotkapel,  
Haar steilen gevel op,  
Zij scheen te dobb'ren op den dauw,  
Als 't schip op 't ruime sop.

De torens hiervan slank en fier  
Hun ranke spits omhoog,  
Waar om in zoelen zomernacht,  
De steenuil krassend vloog.

4  
Van hier bespiedde 's wachters oog,  
Den omtrek ver in 't rond,  
Of soms zijn blik in heg of struik,  
Verdachte lieden vond.

Nauw zag hij in de verste vert,  
Het moegedraafde ros,  
Dat op zijn rug den ruiter droeg,  
Met hooggekleurden blos.

Of aanstonds klonk het hoornsignaal,  
Den matten vreemd'ling toe,  
Zeg mij, Uw naam, vanwaar gij komt,  
Voordat ik opendoe.

En grimmig zag hem door 't kasteel,  
De zware vuurmond aan,  
Die dood slechts en verdelging braakt,  
Voor die hem trotsch weerstaan.

Men telde vijftien, acht en drie,  
't was in den Spaanschen krijg,  
Den tienden van de bloeimaand reeds,  
Als groenen blad en twijg.

De wachter van den toren zag,  
Een sterken krijgers'bend,  
Soldaten in het blak geweer,  
Ontrolden de oorlogstent.

Dra komt een bôo voor de ophaalbrug,  
Uit naam der Staaten schaar,  
Hij is gewapend met een lans,  
Gedekt door Beukelaar.

Gebiedend spreekt zijn schorre stem,  
Wij eischen het gebouw,  
Geeft toe of dra speelt het kanon,  
En brengt U dood en rouw.

De slotvoogd roept zijn mannen saam,  
En treedt in lang beraad,  
Hij spreekt van 't dreigend doodsgevaar,  
Dat hun te wachten staat.

Doch moedig klinkt als uit één mond,  
Wij bieden tegenweer,  
Wij strijden voor de goede zaak,  
Van Spanje's vorst en heer.

Een Spanjaard verscheen uit den poort,  
En gaf den bôo bescheid,  
Die toornig en met ongeduld,  
Het wederwoord verbreidt.

Wij wijken niet, vertrek heraut,  
Geen vrede met 't gespuis,  
Dat slechts kent ontrouw aan zijn vorst,  
De beelden werpt tot gruis.

Dit was de taal die hem gewerd,  
In 't krachtig man'lijk woord,  
Zooals 't eens van den Griekschen held,  
Door Xerxes werd gehoord.

De bode gaat en keert weerom,  
Naar 't Staatsche legerkamp,  
Hier dreunt de grond van 't grof geschut,  
Der paarden hoef gestamp.

Vlug is een loopgraaf aangelegd,  
Gesteld de batterij,  
Kannonnen dreigen 't eeuwsch kasteel,  
In dubbel breede rij.

Nauw honderd vijftig in getal,  
Hoe houdt de Spanjaard stand,  
Wat biedt hem uitkomst in den strijd,  
Als schot na schot ontbrandt.

4  
Doch ziet! de dorpers komen op,  
Bij 't horen van de maar,  
Den vlegel in hun ijz'ren vuist,  
Met steen en slingeraar.

Het wreedste wapen in hun hand,  
Hun vrees'lijkst moordgeweer,  
Want dien het treft of dien het raakt,  
Hem velt het stervend neer.

Inmiddels klinkt reeds menig schot,  
En vangt het strijden aan,  
Wie draagt de glorie van den dag?  
Wie zal hier onder gaan.

Wel ligt de Spanjaard, en huilt in rust,  
Bij 't nijpen van het gevaar,  
Wel spreekt vanaf den hoogen wal,  
Met kracht zijn donderaar.

Doch voort trekt steeds de Staatsche schaar,  
Schoon met gedunde rij,  
Er valt er een, een ander treedt,  
Aan deze makkers zij.

Reeds honderd schoten zijn gelost,  
Nog houdt de Spanjaard stand,  
Nog waait zijn standaard breed en fier,  
Bij 't grof geschut geplant.

Maar ach, wat baat hem al zijn moed,  
Wat baat hem het kanon,  
Zag men het ooit, dat de overmacht,  
De zwakk'ren niet overwon.

De Staatschen schieten bres op bres,  
Daar valt de poort in puin,  
Doch, hoort, vanaf de toren steekt,  
De wachter de bazuin.

De vredevaan wordt nu ontrold,  
Een treedt de vesting uit,  
Begeeft zich naar de Staatsche schaar,  
Belust op roof en buit.

De termen worden vastgesteld,  
Voor de overgaaf der vest,  
Want nutt'loos is den tegenstand,  
Zoolang nog de adem rest.

Dus luidde 's vijds kort beding,  
Aan ons behoort het slot,  
Haar krijgskas en het oorlogstuig,  
Hoort nu U aller lot.

Wij schenken allen lijfsbehoud,  
Vrij trekk'de Spanjaard af,  
Doch voor den boer die ons weerstond,  
Wacht nog een kleine straf.

Men werpe hem in 't kerkerhol,  
Waar bange vrees hem plaagt,  
Hij krijgt gewis zijn vrijheid weer,  
Zoodra het ons behaagt.

En twintig dagen zuchtten zij,  
Getergd door hoongelach,  
Terwijl hun oog geen enk'len straal,  
Van 't schitt'rend zonlicht zag.

De Spanjaard vluchtte van den burcht,  
Waar hij zo dapper streed,  
En meer dan één uit zware wond,  
Zoo felle pijnen leed.

En Hollandsch vlag werd toen geplant,  
Op 't prachtig Wouwsch kasteel,  
Doch weinig is 't, wat heden rest,  
Van 't vroeger pronkjuweel.

4  
Ten deel verwoest en niet herbouwd,  
Verviel het meer en meer,  
En weinig spreekt op dezen dag,  
Van 't tijdperk van weleer.

De wal verdween, geen torenspits,  
steekt steig'rend in de lucht,  
Belemmert in de hooge sfeer,  
Der wolken wilde vlucht.

Slechts ziet gij nog op d'eigen dag,  
Verbrokkelend door den tijd,  
Een gansch vermom'lend bouwval staan,  
Dien 't weder openrijt.

Waar vroeger rees de slotkapel,  
In echt gothieken stijl,  
Met spitsgewelf en gordelboog,  
Gestut door zwaren pijl.

Bevindt zich thans de omheinde ruimte  
Met elz' of doornenstruik,  
De grond, waar eens de tempel stond,  
Dient thans tot vruchtgebruik.

Wel rijst in 't midden van het plein,  
Een schoone boerenhoev'  
Doch bij het zien van de oude gracht,  
Is 't hart van weemoed droef.

Geen diep kanaal, geen breede vaart,  
Geen zwalpend golvenheir,  
Het oog ziet op een vuile sloot,  
Op drabbig water neer.

De wand'laar loost een diepe zucht,  
Wanneer hij dit aanschouwt,  
Terwijl hij om vervlogen tijd,  
Vervallen stinzen rouwt.

4  
En voort schrijdt hij met loomen tred,  
Tot aan de ijz'ren poort,  
Waarvan de weg met brokk'lend puin,  
Nog de oude grootheid gloort.

Van hier werpt hij een laatsten blik,  
Op 't schouwspel om hem heen,  
Hier toeft hij voor een korte wijl,  
Weerhoudt hij zijne schrêen.

Van hier roept hij het afscheid toe,  
Een laatsten vriendengroet,  
Dan vliedt hij heen met bloedend hart,  
Van 't oude riddergoed.

J.C.v.B.



Deze uitgave werd mede mogelijk  
door financiële steun van de  
Rabobank „Wouw - Kruisland”

